

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit Gül** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Feleknaş Uca
Batman Milletvekili

Türkiye'de, özellikle son günlerde mecliste dile getirilmesinin ardından tartışma konusu olan ve inkâr edilen çıplak arama uygulaması devam ettirilmektedir. Cezaevleri ve gözaltı merkezlerinde uygulanan çıplak aramanın, insan onuruna saygı ve işkence yasağı kapsamında ele alınması gerekmektedir.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 36. maddesinde mahpusların koğuş ve hücrelerinde, üstlerinde ve eşyalarında her zaman arama yapılabileceğinden bahsedilirken çıplak aramaya dair herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Anayasa'nın 13. maddesindeki açık hüküm gereği, temel hak ve özgürlükler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilişkili olan çıplak aramanın tüzükte düzenlemesi Anayasa'nın 13. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Çıplak arama, 2006 yılında Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü'nün 46. maddesi ile mevzuata dahil edilmiştir. 28 Nisan 2020 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 34. maddesi ile de cezaevi idaresine çıplak arama yetkisi tanıyan madde aynen korunmuştur.

Çıplak arama sadece görevliler huzurunda ve yalnız yapıldığı için ispatı mümkün olmadığı, aranan kişilerin odaya tek tek alınması sebebiyle şahitlerinin olmadığı bilinmektedir. Hiçbir ispat yolunun olmadığı koşullarda mahpuslara çıplak arama dayatılmaktadır. Buna rağmen kadınların beyanı hiçe sayılarak, bunu ispatlamaya yönelik delil, belge istenmektedir.

Özellikle kadınlar olmak üzere birçok mahpus bu işkenceye maruz bırakılmakta, “makul şüphe ve ciddi emare” ile hükümlülük şartı öne sürüldüğü halde cezaevi görüşlerinde ziyarete

38945

getirilen çocukların bezlerine kadar arama yapılmakta, retina taramasıyla girişlerin sağlandığı binalarda insanlar keyfi olarak çıplak aramaya maruz bırakılmaktadır. Mahpuslar, cezaevine üzerleri aranmış bir şekilde gözaltı merkezlerinden getiriliyor olmasına rağmen yine çıplak arama yapılmaktadır.

Söz konusu vaziyet ve tutumlar, Türkiye'nin imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'ne dair birçok açıdan aykırılık taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Hapishanelere girişte uygulanan çıplak arama Bakanlığınızın yazılı veya sözlü talimatıyla mı yapılmaktadır?
- 2- Çıplak aramayla ilgili, 20 Temmuz 2016 tarihinden bugüne kadar, Bakanlığınıza mahpuslar tarafından yapılmış şikâyet başvurusu sayısı kaçtır? Bu şikâyet başvurularının kaç kadınlar, kaç çocuklar tarafından yapılmıştır? Aynı tarihten bugüne kadar kaç mahpus ailesi aynı temelli şikâyet başvurusu yapmıştır? Bu kişilerin şikayetleri değerlendirilmiş ve gereği yapılmış mıdır?
- 3- Çıplak arama uygulamasının ulusal ve uluslararası hukuktaki dayanakları nelerdir?
- 4- Çıplak arama işkencesi mevzuattan çıkarılacak mıdır?
- 5- Çıplak aramaya direnen kişilerin darp edildiği iddialarının olduğu durumlarda, darp edenlere dair soruşturma başlatılmış mıdır?
- 6- Çıplak aramanın yapıldığı koşullar bilindiği halde ilgili şikayet bildirimlerinde istenen delillerden kasıt nedir?
- 7- İspatın imkansız olduğu bu koşullarda İstanbul Sözleşmesi imzacısı olan bir ülkede ispat yükümlülüğü neden kadına yıkılmaktadır?
- 8- Bir cezaevinden başka bir cezaevine jandarmanın sıkı gözetiminde ring aracı ile nakiller yapıldığında dahi çıplak arama yapmanın gerekçesi nedir?
- 9- Gözaltı merkezlerinden cezaevlerine üzerleri aranmış olarak gelen tutukluların çıplak aranmasının gerekçesi nedir?
- 10- Uşak Emniyet Müdürlüğü'nde üniversiteli genç kadınlara uygulanan çıplak arama işkencesinin sorumluları hakkında işlem başlatılmış mıdır?
- 11- Cezaevi ziyaretleri sırasında aileleriyle gelen küçük çocukların bezlerinin çözülmesi çocuğun beden bütünlüğüne saldırı değil midir? Bu uygulamadan sorumlu kişilere ve kurumlara gereken yaptırım uygulanmış mıdır?
- 12- Retina taraması yapılarak geçişlerin sağlandığı, teknolojinin bu kadar geliştiği cezaevlerinde neden çıplak arama gibi insanlık dışı bir müdahaleye ihtiyaç duyulmaktadır?
- 13- Çıplak aramanın mevzuattaki haliyle hangi koşullarda uygulandığına dair mahpuslara bilgilendirme yapılmakta mıdır? Mahpuslara hakları bildirilmekte midir?
- 14- Türkiye genelinde bugüne kadar çıplak arama ile ilgili kaç bildirim yapılmıştır? Kaç kişi çıplak aramaya karşılık yasal hakkını kullanmıştır?
- 15- Hapishanelerde artan çıplak arama, kötü muamele ve işkence iddiaları düşünüldüğünde Bakanlığınızın bu insan hakkı ihlalleriyle mücadele etmeye yönelik, planlamakta olduğu bir müdahale bulunmakta mıdır?